

Yvona Gustafíková*

Politika vonkajš ch vztahov Európskej únie

Teória európskeho práva nepozná presnú definíciu pojmu vonkajšie vztahy, ale v širšom kontexte môžeme hovoriť o medzinárodnej spolupráci a o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike.

Všeobecný právny základ cieľov vonkajších vztahov nájdeme v:

- preambule Zmluvy o Európskych spoločenstvách (ES), ktorá zakotvuje odhodlanie členských štátov ES potvrdiť solidaritu, ktorá spája Európu a zámorské krajiny a zabezpečiť rozvoj ich blahobytu v súlade so zásadami Charty Spojených národov,
- preambule Jednotného európskeho aktu, ktorý deklaruje, že ES čoraz viac chráni spoločné záujmy,

* *Yvona Gustafíková; Ing., Ministerstvo financií Slovenskej republiky*

– preambule Zmluvy o Európskej únii (EÚ), kde sa hovorí, že cieľom EÚ je upevňovať európsku identitu a nezávislosť v záujme posilnenia mieru, bezpečnosti a pokroku v Európe a vo svete.

Štruktúra prameňov právnej úpravy vonkajších vzťahov je takáto:

- a) medzinárodné právo verejné a obchodné,
- b) komunitárne právo,
- c) právo I. a II. piliera EÚ.

„Podľa Amsterdamskej zmluvy je Únia založená na zásadách slobody, demokracie, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv a základných slobôd. Únia rešpektuje aj národnú identitu členských štátov.“¹

Jedným z jej prioritných cieľov je presadzovanie európskej identity na medzinárodnej scéne, a to najmä uskutočňovaním spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky vrátane postupného utvárania spoločnej obrannej politiky. Z uvedeného vyplýva, že EÚ má okrem hospodárskej spolupráce záujem zjednocovať európsky kontinent aj preto, aby sa zachoval mier v Európe a vo svete.

Ak chceme správne vymedziť ciele vonkajších vzťahov EÚ, nesmieme zabúdať, že Únia nemá medzinárodnoprávnu subjektivitu. Z hľadiska teórie medzinárodného práva mať medzinárodnoprávnu subjektivitu znamená byť nositeľom práv a povinností na úrovni verejného medzinárodného práva, t. j. na úrovni suverénov medzinárodného spoločenstva štátov a medzinárodných organizácií s právnou subjektivitou.²

Medzinárodnoprávnu subjektivitu Európskych spoločenstiev definuje zmluva o ich založení (čl. 210 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, čl. 6 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ, čl. 184 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu).

V podstate treba vychádzať z toho, že medzinárodnoprávna subjektivita Európskych spoločenstiev má konštitutívny charakter, pretože ako medzinárodné organizácie vznikli medzinárodnými zmluvami v súlade s medzinárodným právom.

Z uvedeného vyplýva, že do zmluvných vzťahov s inými subjektami vstupujú tri Európske spoločenstvá, a nie Európska únia. Tak je to aj v prípade komunitárneho pridruženía SR k ES. Tento vzťah vznikol podpísaním a nadobudnutím platnosti Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Slovenskou republikou na strane druhej.³

Politiku vonkajších vzťahov inštitucionálne zabezpečuje Európska komisia a jej generálne riaditeľstvá, ako aj Útvár pre rokovania o pristúpení, Humanitárny úrad a Spoločná služba k správe pomoci nečlenským krajinám.

V tomto kontexte si však treba ozrejmiť postavenie Európskej únie, ktorú tvoria tri Európske spoločenstvá, a Zmluva o založení Európskej únie explicitne splnomocňuje realizovať:

- spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku;
- vybrané formy spolupráce v oblasti vnútorných vecí a súdnictva;
- politiku v oblasti rozširovania EÚ.

Vonkajšie vzťahy sa rozvíjali od roku 1950; do značnej miery ich ovplyvnil aj vývoj vzťahov z hľadiska globalizácie.

Štruktúra vonkajších vzťahov EÚ je takáto:

a) Vzťahy so zámorskými krajinami a územiaми

Európske spoločenstvá neuzatvárajú dohody o pridružení len s krajinami európskeho kontinentu, ktorých konečným cieľom je plnoprávne členstvo v ES, ale aj s mimoeurópskymi krajinami a územiaми. Všeobecný právny základ tohto druhu komunitárneho pridrużenia upravujú články 182 až 188 Zmluvy o ES. Zámerom pridrużenia je podporovať hospodársky a sociálny rozvoj týchto krajín a nadväzovať úzke hospodárske vzťahy medzi nimi a Spoločenstvom ako celkom. Členské štáty sa podieľajú na hospodárskych iniciatívach v týchto zámorských krajinách a územiach.

Vzájomnú ekonomickú spoluprácu medzi zámorskými krajinami a územiaми a členskými štátmi ES upravuje článok 184 Zmluvy o ES, ktorý vymedzuje, že clá na dovoz tovarov pochádzajúcich z krajín a výsostných území do členských krajín sa úplne zrušia v súlade s ustanoveniami tejto zmluvy, ktorými sa postupne zrušia clá medzi členskými štátmi. Taktiež sa postupne zrušia clá na tovar z členských štátov a z iných krajín a výsostných území. Krajiny a výsostné územia však môžu vyberať clá, ktoré si vyžaduje ich rozvoj a industrializácia, alebo fiskálne clá, ktoré znamenajú príjem do ich rozpočtu. Zavedenie alebo zmena cla tovarov dovážaných do krajín alebo výsostných území nesmie právne ani fakticky, priamo alebo nepriamo diskriminovať dovoz tovarov z jednotlivých členských štátov.⁴

b) Vzťahy v rámci európskeho hospodárskeho priestoru (EHP)

Jedna z možností, ako zblížiť krajiny strednej a východnej Európy, je prístupenie týchto krajín najprv k Zmluve o európskom hospodárskom priestore (ďalej len „Zmluva o EHP“).

Zmluvu o vytvorení EHP uzatvorili v Porte 2. mája 1992 ES, jeho členské štáty a štáty Európskeho združenia voľného obchodu (EFTA), s výnimkou Švajčiarska, ktoré zmluvu nepodpísalo v dôsledku negatívneho výsledku referenda k tejto otázke.

Cieľom európskeho hospodárskeho priestoru je trvalo udržateľný rozvoj hospodárskych a obchodných vzťahov medzi zmluvnými subjektami a podpora zdravej konkurencieschopnosti. Zmluva o EHP zakladá aj povinnosť zákazu diskriminovať z dôvodu štátnej príslušnosti.

Vzájomná spolupráca sa zameriava na voľný pohyb tovarov, osôb, služieb a kapitálu. Takisto vymedzuje právny rámec spolupráce v daných oblastiach: výskum, veda, vývoj, životné prostredie, vzdelávanie a sociálna politika.

EHP vytvára zónu voľného obchodu, ale nie spoločný trh s colnou úniou. Medzi členmi EHP je voľný obchod, ale neexistuje spoločná ekonomicko-colná hranica. Táto zóna voľného obchodu predstavuje vyše 40 % svetového obchodu. Členské štáty EHP sú podriadené spoločnej disciplíne, identickej s disciplínou členov ES. Portská zmluva okrem toho stanovuje štátom EFTA povinnosť prispôsobiť svoj vnútroštátny právny režim režimu ES.

c) Vzťahy s krajinami strednej a východnej Európy

Po roku 1989 krajiny strednej a východnej Európy začali reagovať na politické zmeny na európskom kontinente. Tento transformačný proces geopolitickej integrácie znamenal značný prelom najmä v hospodárskych vzťahoch. Krajiny strednej a východnej Európy začali svoje hospodárske štruktúry prispôsobovať podmienkam trhových ekonomík, kde popredné miesto patrí hospodárskej súťaži.

Jednotlivé krajiny strednej a východnej Európy postupne podpísali Európske dohody o pridružení k ES a potom podali prihlášku na vstup do EÚ.

Predmetom Európskych dohôd o pridružení je prehĺbenie koncepcnej spolupráce medzi oboma subjektami a príprava daného zmluvného subjektu na členstvo v EÚ.

Európska dohoda o pridružení patrí k prameňom práva ES a je súčasťou medzinárodného verejného práva.

Aplikačnú asymetriu uzatvárania Európskych dohôd o pridružení spôsobujú ustanovenia článku 49 Zmluvy o EÚ, ktorý vymedzuje, že každý európsky štát, ktorý rešpektuje zásady uvedené v článku 6, odseku 1 Zmluvy o EÚ, môže požiadať členstvo v Únii. Svoju žiadosť adresuje Európskej rade, ktorá sa uznáva jednomyselne po konzultácii s Európskou komisiou a po súhlase Európskeho parlamentu, danom väčšinou všetkých jeho poslancov. Podmienky prijatia a úpravy zmlúv, na základe ktorých Únia vznikla a ktoré sú predpokladom prijatia, upraví dohoda medzi členskými štátmi a štátom uchádzajúcim sa o členstvo. Táto dohoda podlieha ratifikácii všetkých zmluvných štátov podľa ich zákonných noriem.

Režim pridruženia však nevytvára výhody pre zmluvné strany; zatiaľ požaduje iba plnenie záväzkov s podporou EÚ, ktoré môžeme považovať aj za predvstupovú stratégiu.

Ustanovenia článku 310 Zmluvy o ES dávajú Spoločenstvu právomoc uzatvárať s jedným alebo viacerými tretími štátmi, alebo medzinárodnými organizáciami dohody o pridružení, ktoré stanovujú vzájomné práva a povinnosti, spoločné programy a osobitné postupy. Na základe tohto ustanovenia je pridruženie prístupné nielen pre európske štáty, ale aj pre štáty mimo európskeho kontinentu. Takéto dohody sa zväčša označujú ako dohody o kooperácii alebo hospodárskej spolupráci.

Európska dohoda o pridružení musí byť v súlade s ustanoveniami článku 300 Zmluvy o ES. Významnú úlohu v tomto prípade má Komisia, ktorá rokuje so zmluvnou stranou a dohodu aj uzatvára.

Zámerom Európskych dohôd je pridruženie k Európskym spoločenstvám a vytvorenie zóny voľného obchodu a spolupráce v rôznych oblastiach. Predvstupová stratégia má rôzne formy a rôzne nástroje. Nástrojom procesu transformácie sú finančné zdroje.

Okrem programu PHARE zaviedli Európske spoločenstvá pre kandidátske krajiny programy štrukturálnych fondov ISPA a SAPARD, ktorých cieľom je odstrániť regionálne rozdiely a vyrovnávať ekonomické disproporcie.

Konečným cieľom krajín strednej a východnej Európy je členstvo v EÚ. Prihlášku do EÚ zatiaľ podali Maďarsko (1993), Rumunsko (1995), Slovensko (1995), Estónsko (1995), Litva (1995), Bulharsko (1995), Česká republika (1996), Slovinsko (1996). O členstvo v EÚ sa uchádza aj Turecko, Malta a Cyprus.

d) Vzťahy s krajinami oblasti Stredozemného mora

Základ euro-stredomorského partnerstva vznikol na euro-stredomorskej ministerskej konferencii v Barcelone v dňoch 27. a 28. novembra 1995. Jeho zámerom je podporovať bezpečnosť, mier a životnú úroveň krajín oblasti Stredozemného mora vytvorením zóny voľného obchodu a prostredníctvom finančnej pomoci. Základným nástrojom tohto partnerstva sú euro-stredomorské dohody o pridružení a rámcový program MEDA (obdoba programu PHARE a TACIS). Partnermi tohto programu pre EÚ sú Alžírsko, Cyprus, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Malta, Maroko, Sýria, Tunisko, Turecko a Palestína. Spolupráca má tri základné ciele: finančnú pomoc, liberalizáciu obchodu a humanitárnu dimenziu – dialóg s islamským svetom. Obsah euro-stredomorských dohôd o pridružení sa od európskych dohôd, uzatvorených s krajinami strednej a východnej Európy, odlišuje najmä absenciou vízie prístúpenia k EÚ, nezdôrazňuje sa v nich požiadavka vytvorenia trhového hospodárstva, ktoré v týchto krajinách existuje, a zdôrazňuje sa dodržiavanie ľudských práv.⁵

e) Vzťahy s krajinami Afriky, Karibskej oblasti a Pacifiku

Osobitný význam krajín Afriky, Karibskej oblasti a Pacifiku (ďalej len „AKP“) vyplýva z tzv. Dohôd z Lomé. Dohoda z Lomé I. je základom spolupráce medzi členskými štátmi a štátmi AKP v rozvoji hospodárskej a sociálnej infraštruktúry, rozvoji vidieka, priemyslu, obchodu s vlastnými výrobkami, v oblasti vzdelávania a regionálnej spolupráce.

Predmetom Dohody z Lomé II. je spolupráca v oblasti rozvoja priemyselnej infraštruktúry, vytvárania nových podnikov, odborného vzdelávania a prístupu k novým technológiám. Spolupráca sa orientuje aj na rozvoj námornej dopravy. Táto zmluva v podstatnom rozsahu rozširuje kooperáciu v oblasti poľnohospodárstva a rybolovu.

Cieľom Dohody z Lomé III. je zachovať kultúrnu identitu a kultúrne zdroje krajín AKP, ako aj zaviesť opatrenia na boj proti suchu a epidémiám.

Dohoda z Lomé IV. podporuje súkromné investície, obchodné aktivity a humanitárnu dimenziu.

Európska investičná banka sa podieľa na financovaní rôznych programov.

Cieľom jej spolupráce v jednotlivých sektoroch je zachovať kultúrne hodnoty, životné prostredie, posilniť poľnohospodársku výrobu, priemyselný rozvoj a efektívne využívanie vlastných zdrojov.

Podstatné zmeny a nové prvky dohôd z Lomé prináša dohoda z roku 1998, ktorá už deklaruje, že krajiny, ktoré uzavreli tieto dohody, musia dodržiavať princípy demokracie a právneho štátu, a ich porušenie možno sankcionovať pozastavením spolupráce.⁶

Subjektami týchto vzťahov sú členské krajiny EÚ a tieto krajiny ACP: Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Benin, Botswana, Burkina, Burundi, Dominika, Džibutsko, Etiópia, Fidži, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Guinea, Guinea-Bissau, Guayana, Haiti, Jamajka, Kamerun, Kapverdy, Keňa, Kiribati, Komory, Kongo, Lesotho, Libéria, Madagaskar, Malawi, Mali, Maurícius, Mauretánia, Mozambik, Namíbia, Niger, Nigéria, Papua-Nová Guinea, Pobrežie Slonoviny, Rovníková Guinea, Rwanda, Stredoafriická republika, Svätá Lucia, Svätý Krištof a Nevis, Svätý Vincent a Grenadiny, Šalamúnove ostrovy, Senegal, Seychely, Sierra Leone, Somálsko, Sudán, Surinam, Svazijsko, Tanzánia, Čad, Togo, Tonga, Trinidad a Tobago, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Zair, Zambia, Západná Samoa, Zimbabwe.⁷

f) Vzťahy s krajinami bývalého Sovietskeho zväzu

Vzájomná spolupráca medzi členskými štátmi EÚ a krajinami bývalého Sovietskeho zväzu sa začala rozvíjať po roku 1994. Tieto vzťahy koordinuje program TACIS, špeciálne určený na zlepšenie životného prostredia, vznik

medzinárodného centra vedy a technológie a na urýchlený prechod na trhovou ekonomiku.

Tri pobaltské republiky – Litva, Estónsko a Lotyšsko – sa pripravujú na členstvo v Európskej únii. Ich prístupovú stratégiu pozitívne hodnotí aj Európska komisia.

Pozitívne výsledky v prístupovej stratégii dosahuje Litva, o čom svedčí jej účasť v projektoch ISPA a SAPARD.

g) Vzťahy s USA a Kanadou

Členské štáty Európskej únie a Spojené štáty americké vyznávajú spoločné princípy demokracie, právneho štátu a základných slobôd a ľudských práv. Aj napriek určitým rozdielom v obchodných vzťahoch obe strany zachovávajú zásady obchodnej filozofie WTO. V roku 1990 podpísali USA a Európske spoločenstvo Transatlantickú chartu, ktorá výrazným spôsobom prispela k rozšíreniu ich vzťahov a vytvorila podmienky na politický dialóg.

Nielen USA, ale aj Kanada udržiava rozvinuté vzťahy s členskými štátmi EÚ. Kanada je dnes jedným z najväčších obchodných partnerov EÚ. Najvyšší predstavitelia Európskej komisie a Kanady sa stretávajú dvakrát do roka, aby prerokovali aktuálne problémy vzájomnej bilaterálnej spolupráce.

Vzťahy členských štátov ES s USA a Kanadou upravuje Charta o spolupráci.

b) Vzťahy s Latinskou Amerikou

Európska únia podporuje proces regionálnej integrácie v Latinskej Amerike a finančne prispieva na obnovu hospodárstva na tomto kontinente.

V Latinskej Amerike je EÚ najväčším investorom. Dohody o spolupráci sa od začiatku 90. rokov uzatvárali s tromi regionálnymi ekonomickými organizáciami:

- s krajinami Andského paktu (Bolívia, Ekvádor, Kolumbia, Peru a Venezuela),
- s krajinami CACM (Central American Common Market – Kostarika, Salvádor, Guatemala, Honduras, Nikaragua a Panama),
- s juhoamerickou zónou voľného obchodu Mercosur,
- a individuálne s Mexikom a Chile.

Tieto dohody vychádzajú zo zásady najvýhodnejšieho národného zaobchádzania. Týkajú sa hospodárstva, priemyselných obchodných otázok a investícií, spolupráce v oblasti životného prostredia. Väčšina týchto dohôd začína ustanovením o demokratických zásadách a ľudských právach, na ktorých sa zakladajú vzťahy zmluvných strán.

V júni 1999 sa v Rio de Janeiro konal summit štyridsiatich ôsmich krajín – EÚ, krajín Latinskej Ameriky a Karibskej oblasti, ktorého výsledkom bol Akčný

plán pre oblasť politického dialógu, obchodných a kultúrnych vzťahov a vzťahov v oblasti vzdelávania.⁸

Uvedený dokument zakotvuje aj spoluprácu v oblasti ľudských práv.

cb) Vzťahy s Islandskou republikou a Nórske kráľovstvom

Protokol o začlenení schengenského systému do rámca Európskej únie v ustanoveniach článku 6 konštatuje, že „Islandská republika a Nórske kráľovstvo sa na základe dohovoru stávajú pridruženými štátmi schengenského systému“.⁹

Schengenská dohoda je významným medzinárodnoprávnym dokumentom, ktorého cieľom je odstrániť prekážky cezhraničného styku.

Súčasťou tohto dohovoru sú ustanovenia o príspevku Islandu a Nórska k finančným dôsledkom vykonávania tohto protokolu.

Uvedený protokol vytvára právny rámec na rozvoj kooperačných vzťahov medzi Islandskou republikou a Nórske kráľovstvom na jednej strane a členskými štátmi EÚ, ktoré podpísali Schengenskú dohodu.

i) Vzťahy s Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)

OBSE sa zameriava na bezpečnosť a spoluprácu v Európe, spoluprácu v oblasti hospodárstva, vedy a ochrany životného prostredia a na spoluprácu v humanitárnych a iných oblastiach.

Podpisom Parížskej charty pre novú Európu v roku 1990, čiastočnou zmenou inštitucionálneho systému a prijatím nových štátov v roku 1992 sa OBSE podstatne zmenila. Aj napriek tomu, že Európske spoločenstvo nie je členom OBSE, jeho experti sa ako pozorovatelia zúčastňujú na zasadnutiach OBSE.

V Zmluve o Európskej únii v Maastrichte sa zaviazalo dvanásť členských štátov EÚ rešpektovať a podporovať v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ ustanovenia Záverečného aktu a Parížskej charty. OBSE je aj priestorom na spoločné akcie s Európskou úniou. Tá pravidelne zaujíma stanoviská k vývoju v OBSE. Spoločná akcia „Pakt stability pre Európu“ napr. pokladá OBSE za miesto, kde sa sústreďujú uzatvorené bilaterálne a multilaterálne dohody a ich hodnotenia.¹⁰

j) Vzťahy s Austráliou a Novým Zélandom

Austrália a Nový Zéland majú s EÚ dobré vzťahy, čo má aj svoj historický a kultúrny základ, pretože väčšina obyvateľov žijúca v Austrálii a na Novom Zélande pochádza z členských štátov ES.

Vzájomná spolupráca sa uskutočňuje prostredníctvom obchodných aktivít. Okrem toho zabezpečuje EÚ jednu tretinu austrálskych zahraničných investícií. Členské štáty ES sú významným obchodným partnerom Nového Zélandu a zabezpečujú takmer polovicu jeho investícií.

k) Vzťahy s Japonskom

Vzťahy s Japonskom nemôžeme hodnotiť ako dobré, pretože Japonsko importuje do členských štátov EÚ dvakrát viac tovarov, než od nich kupuje.

Vzhľadom na nevyváženosť ekonomických vzťahov, čo bolo pre ES neprijateľné, podpísali ES s Japonskom spoločnú deklaráciu, ktorá reguluje ich spoločné obchodné aktivity, aby tak predišli nadmernému napätiu vo vzájomných vzťahoch.

l) Vzťahy so Slovenskou republikou

Česko-Slovensko uzatvorilo s Európskymi spoločenstvami dohodu o obchodnej a ekonomickej spolupráci v roku 1990. Rozsah a intenzita integračného procesu viedli 16. decembra 1991 k podpisu Asociačnej dohody, ktorá vstúpila do platnosti 1. marca 1992. Po rozdelení spoločného štátu podpísali ES dve samostatné Asociačné dohody s Českou republikou a Slovenskou republikou.¹¹ Slovenská republika tak vstúpila do európskeho priestoru ako samostatný zmluvný subjekt podpísaním Európskej dohody o pridružení v roku 1993. K úlohám a cieľom deklarovaným v tomto významnom právnom dokumente pristupuje zodpovedne. Od roku 1998 postupuje proces predvstupovej stratégie podľa novej koncepcie. Boli to hlavne závery helsinského summitu, ktoré prispeli k zintenzívneniu aktivít v procese preberania *acquis communautaire* do vnútroštátneho práva.

Podľa Správy Európskej komisie o dosiahnutých výsledkoch v procese prípravy na vstup do EÚ za rok 1999 dosiahla Slovenská republika značné úspechy. V súčasnosti sa proces predvstupovej stratégie zameriava hlavne na:

- riešenie problematiky rómskej menšiny;
- implementáciu práva ES v oblasti štandardizácie a normalizácie;
- zosúladenie legislatívy v oblasti priamych a nepriamych daní a colnej politiky;
- reštrukturalizáciu bankového sektora;
- reštrukturalizáciu podnikového sektora;
- zavedenie opatrení súvisiacich s programami ISPA a SAPARD;
- vytvorenie vhodných podmienok na rozvoj obchodných aktivít pre zahraničné podnikateľské subjekty;
- rešpektovanie pravidiel hospodárskej súťaže a štátnej pomoci;
- zavedenie opatrení súvisiacich s regionálnou politikou;
- správnu implementáciu *acquis communautaire* v oblasti životného prostredia;
- vytvorenie kompatibilného právneho rámca v oblasti II. a III. piliera;
- zavádzanie euroštandardov v oblasti kapitálového trhu, bankovníctva, poisťovníctva, ako aj v oblasti účtovníctva;

- zladenie právnych noriem v oblasti sociálnej politiky, pracovnoprávnych vzťahov, ako aj politiky zamestnanosti.

Uvedené sektory úzko nadväzujú aj na priority obsiahnuté v partnerstve pre vstup.

Proces predvstupovej stratégie sprevádza aj nový program TWINNING, ktorý má pomôcť predovšetkým pri odstraňovaní právnych prekážok vnútorného trhu EÚ, ako aj pri výstavbe inštitúcií.

Slovenská republika zaviedla mnohé inštitucionálne opatrenia, aby sa zefektívnil samotný proces prípravy a najmä, aby koncepcia predvstupovej stratégie zodpovedala požiadavkám Európskej komisie. Na ústredných orgánoch štátnej správy vznikli odbory európskej integrácie a vyprofilovali sa negociačné skupiny pre jednotlivé sektory európskej spolupráce.

Zostáva nám už iba dúfať, že Slovenská republika bude preberať *acquis communautaire* do vnútroštátneho práva, a že ekonomické a demokratické kritériá budú zodpovedať požiadavkám Európskej únie, aby aj SR mohla vstúpiť do tohto integračného priestoru.

Záver

Medzinárodné organizácie vznikajú z rôznych dôvodov a majú presne špecifikovanú oblasť činnosti. Ich aktivity sa organizujú buď na princípe integrácie, alebo na princípe kooperácie. Avšak všetky medzinárodné organizácie majú predovšetkým záujem udržať mier a bezpečnosť v Európe a na celom svete.

Európska únia v tomto kontexte pôsobí ako hybná sila zachovania mieru a bezpečnosti v Európe. Jej zahraničnopolitická a hospodárska politika sledujú jediný cieľ, a to prispievať k rozvoju medzinárodnej spolupráce a k jej prehĺbovaniu v jednotlivých oblastiach.

Európska únia dosahuje svoje ciele prostredníctvom spoločných postupov a zachovávaním svojej identity. Dnes môžeme hovoriť o Európskej únii ako o svetovom partnerovi, pretože jej iniciatívy a programy presahujú hranice európskeho kontinentu.

Rýchlo rastúca hospodárska prosperita Európskej únie ovplyvňuje aj proces globalizácie. Členské krajiny EÚ nedisponujú bohatými prírodnými zdrojmi – ich hospodársky rozvoj závisí od medzinárodného obchodu, preto aj ekonomické aktivity musia zladieť s politikou WTO.

V globálnom kontexte EÚ udržiava styky asi so 130 krajinami. Úzko spolupracuje s Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a má status pozorovateľa v OSN.

Poznámky:

1. Nováčková, D., Futej, D., Geistlinger, M., Kunová, V., Cressati, C., Záboráková, R., Kormorník, P.: *Európska integrácia od Ríma cez Maastricht po Amsterdam*. Eurounion. Bratislava 2000, s. 67.
2. Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, I., Král, R.: *Európske právo*, C. H. Beck. Praha 1999, s. 706.
3. Zbierka zákonov č. 158/1997.
4. Nováčková, D. a kolektív: *Zmluvné dokumenty ku štúdiu práva európskej integrácie*, Eurounion Bratislava 1998, s. 149.
5. Svoboda, P.: *Právo vnějších vzťahů Evropské unie*, LINDE Praha, a. s. 1999, s. 92.
6. *Tamže*, s. 78.
7. *Tamže*, s. 95.
8. *Tamže*, s. 99.
9. *Tamže*, s. 77.
10. Weidenfeld, W.– Wessels, U.: *Evropská unie od A po Z*. Praha 1997, s. 195.
11. Nováčková, D. a kolektív: *Európske právo, materiály a texty*, Eurounion, Bratislava 1997, s. 20.

Summary:

Yvona Gustafíková: *Policy of External Relations of the European Union*

This article deals with external relations of the European Union (EU). The author defines EU's external relations as the area of international co-operations and common foreign and security policy. The commercial international law, communitarian law and the law of the 1st and 2nd EU pillars frame external relations.

The author draws our attention to the fact that the legal subjectivity of these all three European communities is based on the Treaty establishing the European Economic Community, Treaty establishing the European Coal and Steel Community and Treaty establishing the European Atomic Energy Community.

According to consolidated version of the Treaty on European Union ("Amsterdam Treaty") the EU is based on the principles of democracy and the rule of law, and respect for human rights and fundamental freedoms.

The structure of the EU foreign relations is following:

– Relations with the overseas countries and territories; relations within the European Economic Area, including relations with the EFTA countries; relations with countries of Central and Eastern Europe; relations with the Mediterranean countries; relations with African, Caribbean and Pacific countries; relations with the new independent states of the former Soviet Union;

relations with the United States and Canada; relations with Latin American countries; relations with Iceland and Norway; relations with the OSCE; relations with Japan and finally with the Slovak Republic.

In the conclusion the author states that a whole set of international institutions is aimed to the only goal – to the maintenance of a peace and security in Europe as well as in the world. The same aim is following by the European Union.*

* summary translation: Daniela Geisbacherová